

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*

ACADEMIC ADMINISTRATION OF SMALL SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE, ZONE 1

พงษ์ศักดิ์ อ่อนพฤษภูมิ¹, ประดิษฐ์ ฉัตรจรสกุล² และ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม³

Phongsak Onphrukphum¹, Pradit Chatcharatkoon² and Wiralpach Wongwatkasem³

¹⁻³วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻³Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: Pradit.Ch@anmc.ac.th

วันที่รับบทความ : 12 มีนาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 19 มีนาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 21 มีนาคม 2569

Received 12 March 2026; Revised 19 March 2569; Accepted 21 March 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 226 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน และสุ่มแบบหลายขั้นตอน

Citation:

* พงษ์ศักดิ์ อ่อนพฤษภูมิ, ประดิษฐ์ ฉัตรจรสกุล และ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2569). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(2), 622-646.

Phongsak Onphrukphum, Pradit Chatcharatkoon and Wiralpach Wongwatkasem. (2026).

Academic Administration Of Small Schools Under The Jurisdiction Of The Roi Et Primary Educational Service Area Office, Zone 1. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(2), 622-646.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน 35 แนวทาง ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 8 แนวทาง ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5 แนวทาง ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4 แนวทาง ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 แนวทาง ด้านการนิเทศการศึกษา 7 แนวทาง และ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6 แนวทาง

คำสำคัญ : การบริหารงาน, โรงเรียนขนาดเล็ก, ประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study the academic administration of small schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, 2) compare opinions on academic administration in small schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, and 3) study guidelines for developing academic administration in small schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 226 school administrators and teachers serving as heads of academic affairs, selected using the Krejcie and Morgan table and multi-stage random sampling. The research instruments were a 5-level Likert scale questionnaire with a content validity index of 0.80–1.00 and

a reliability coefficient of 0.97, and structured interviews. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings revealed the following:

1. The overall and individual aspects of academic administration in small schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 1 were at a high level.

2. A comparison of academic administration in small schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, categorized by position and educational level, showed statistically significant differences at the .05 level, both overall and in individual aspects.

3. The guidelines for developing academic administration in small schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 1 consist of 6 areas and 35 approaches, including: 8 approaches for teaching and learning management in educational institutions; 5 approaches for school curriculum development; 4 approaches for assessment, evaluation, and credit transfer; 5 approaches for research to improve educational quality; 7 approaches for educational supervision; and 6 approaches for the development of educational media, innovation, and technology.

Keywords: School Administration, Small Schools, Primary Education

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัยภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและ ความสามารถสูง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยัง คาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561 : 1) สอดคล้องกับแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 4) และมีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคอนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : ก) และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคง ของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ ในเวทีโลกท่ามกลาง กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 จึงให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของ การบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษา ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกัน โดยเน้นปรับเปลี่ยน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเชิงสมรรถนะรายบุคคล ตามความสนใจและความถนัดอย่างเต็มศักยภาพ มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านทักษะสื่อสารภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาที่มีทักษะความรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะวิชาชีพขั้นสูง เป็นนักคิด เป็นผู้สร้างนวัตกรรมเป็นนวัตกรรม เป็นผู้ประกอบการ เป็นเกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีความยืดหยุ่นทางด้านความคิด สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานให้มีมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ในมาตรา 4 ซึ่งกำหนดว่า “มาตรฐานการศึกษา” หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 1) ในปี พ.ศ. 2562 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 28,382 โรงเรียน จำแนกขนาดของโรงเรียนตามจำนวนนักเรียน เป็น 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 120 คน ลงมา จำนวน 14,296 โรงเรียน ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 ถึง 600 คน มีจำนวน 12,234 โรงเรียน ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 ถึง 1,500 คน มีจำนวน 1,208 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป มีจำนวน 644 โรงเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : ข) โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จนเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 51.12 ของโรงเรียนทั้งหมดในปี 2559 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 120 คน) มีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2558 กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนจำนวนน้อยกว่า 20 คน 21-40 คน และ 41-60 คน มีมากถึง 1,059 2,488 และ 3,388 แห่ง ตามลำดับ ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐเป็นไปอย่างไม่คุ้มค่า ผลการศึกษาของธนาคารโลกได้สะท้อนให้เห็นว่า ผลกระทบจากโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลงจะส่งผลให้จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 59-60) สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ

เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรทุกด้าน แม้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะต้นสังกัดจะได้พยายามดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ที่จะให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีคุณภาพ ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559 : 2) โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนที่มากกว่าหรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประสิทธิภาพการสอนลดลงเนื่องจากขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการศึกษา รวมถึงปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหาร ขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 17) สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น

ในปีการศึกษา 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 218 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 156 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 71.56 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 59 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.06 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.46 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.92 จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ใน 4 กลุ่มวิชาหลัก คือ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำและค่าคะแนนเฉลี่ยลดลงในทุกกลุ่มวิชา โดยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของผลทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 เท่ากับ 51.24 ปีการศึกษา 2566 เท่ากับ 48.88 ผลต่างลดลง 2.36 ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2565 เท่ากับ 24.57 ปีการศึกษา 2566 เท่ากับ 21.98 ผลต่าง

ลดลง 2.59 ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2565 เท่ากับ 35.79 ปีการศึกษา 2566 เท่ากับ 34.21 ผลต่างลดลง 1.58 ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ ปีการศึกษา 2565 เท่ากับ 30.55 ปีการศึกษา 2566 เท่ากับ 27.64 ผลต่างลดลง 2.91 และเมื่อพิจารณา ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม ทุกกลุ่มวิชาปีการศึกษา 2565 เท่ากับ 35.54 ปีการศึกษา 2566 เท่ากับ 33.18 ผลต่างลดลง 2.36 จากภาพรวมการประเมินผลด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพทางวิชาการยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ จึงเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดให้มีความเข้มแข็งด้านงานวิชาการ และสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพและประสิทธิภาพควบคู่กันไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2567)

จากประเด็นความสำคัญปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา และเมื่อพิจารณาถึงโรงเรียนขนาดเล็กด้วยแล้ว สถานการณ์ยิ่งน่าเป็นห่วงมากกว่าโรงเรียนขนาดอื่น เนื่องจากมีความจำกัดทั้งด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่น ๆ จึงทำให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ และถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการศึกษาสภาพการดำเนินงานหรือปัญหาและแนวทางการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อสังเกตและแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับ เหมาะสม และเป็นไปได้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำหรับนำไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 312 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 156 คน และ 2) ครูจำนวน 156 คน จากโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด 156 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 226 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 113 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 113 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 – 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 43) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับสลากตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอำเภอ ส่วนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยกำหนดใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีรายละเอียดดำเนินการ ดังนี้

1) จำแนกโรงเรียนขนาดเล็กออกเป็นกลุ่ม โดยใช้อำเภอทั้ง 7 อำเภอ เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ประกอบด้วย (1) อำเภอเมืองร้อยเอ็ด (2) อำเภอจตุรพักตรพิมาน (3) อำเภอรวัชบุรี (4) อำเภอศรีสมเด็จ (5) อำเภอจังหาร (6) อำเภอเชียงขวัญ (7) อำเภอทุ่งเขาหลวง

2) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กแต่ละอำเภอ

3) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากรายชื่อโรงเรียนตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอำเภอได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้รับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง ระยะเวลา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งปัจจุบัน วันที่ให้สัมภาษณ์ ช่วงเวลาที่ให้สัมภาษณ์ และสถานที่ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นแบบคำถามปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ ครอบคลุมขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google Form สร้างแบบสอบถามออนไลน์ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 ฉบับ และได้รับกลับคืน จำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 45 - 50 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.2 เตรียมอุปกรณ์จัดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

3.3 แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง

3.4 แจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์

3.5 เสนอคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

3.6 ขอบคุนผู้ให้สัมภาษณ์ และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ

โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 56) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F – test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

5. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1) ความถี่ (Frequency)

2) ร้อยละ (Percentage)

3) ค่าเฉลี่ย (Mean)

4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 136 - 143)
  - 3.1 t – test แบบ Independent samples
  - 3.2 F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้เขียนสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

- 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- 2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- 2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มี 6 ด้าน 35 แนวทาง ดังนี้

3.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้

1) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการเรียนรู้ที่มีความหมายของผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับบริบทสังคม

2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3) สถานศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4) ร่วมกับโรงเรียนอื่น ๆ สถาบันการศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาในทั้งในและนอกพื้นที่ศึกษา วิจัย จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

5) พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

6) จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครูด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมเพียงพอ

7) จัดโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และการพัฒนาทักษะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการสรุปความ ทักษะการอ่านเร็ว รวมถึงการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักเรียน

8) นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) มาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้อุทิศและประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารกำกับ ติดตาม และมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างจริงจัง

3.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้

1) สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น และเอกสารประกอบหลักสูตร ให้สอดคล้องตามเนื้อหาหรือรูปแบบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

2) แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และผู้ทรงคุณวุฒิจากเขตพื้นที่หรือสถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่เป็นให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และประเมินหลักสูตร

3) กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

4) สรุปผลการใช้ รายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์รอบด้าน และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

5) จัดให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารเกี่ยวกับหลักสูตร

3.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้

1) กำหนดระเบียบ แนวทางดำเนินการ เครื่องมือ แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในงานวัดผล และประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างครบถ้วน

2) กำหนดให้มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน อย่างครบถ้วนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

3) ผู้บริหารและฝ่ายวิชาการกำกับ ติดตาม ให้ครูใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และเกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม สอดคล้องสิ่งที่ต้องการวัด เช่น การวัดความรู้ ใช้แบบทดสอบ การวัดทักษะ ใช้แบบประเมิน หรือแบบสังเกต และการวัดเจตคติใช้แบบสังเกต เป็นต้น

4) จัดให้มีการวัดผลและประเมินผลสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการวางแผนการวัด การติดตามตรวจสอบ การบันทึกพฤติกรรม และประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้

1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูด้านทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และมอบหมายให้มีการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

3) จัดให้มีการพัฒนาครูเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

4) จัดให้มีการรวบรวมผลงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ

5) ดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัยในชั้นเรียนร่วมกับเครือข่ายพัฒนาการศึกษา

3.5 ด้านการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 7 แนวทาง ดังนี้

1) จัดให้มีคณะกรรมการนิเทศภายในโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู ทุกคนร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอน และปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างชัดเจนแน่นอนทุกภาคเรียน

2) ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ เช่น การนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบพี่เลี้ยง ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

3) ดำเนินการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดอย่างจริงจัง สม่าเสมอ

4) รายงานผลการนิเทศให้ครุทราบ ทั้งแบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการโดยการประชุมหรือจัดทำเป็นเอกสารรายงานผลการนิเทศการศึกษาแบบละเอียดให้แก่ครูเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

5) พัฒนาหรือจัดหาเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายในที่เหมาะสม โดยการ ศึกษา ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และบูรณาการเครื่องมือการนิเทศของต้นสังกัด มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

6) ผู้บริหารกำกับ ดูแล และติดตามการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทุกชั้นตอน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากคณะกรรมการนิเทศ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

7) ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูอย่างสม่าเสมอ เช่น กล่าวชื่นชม ให้เกียรติบัตร รางวัล หรือจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติครู

3.6 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย 6 แนวทาง ดังนี้

1) จัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่จำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรทัศน์ โปรแกรม และซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอน รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ สรรงงบประมาณสำหรับโครงการจัดหา พัฒนา ผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับครูและนักเรียน

- 2) จัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เช่น เว็บไซต์ หรือสื่อโซเชียลมีเดียของโรงเรียน
- 3) จัดให้มีการพัฒนาครูในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เครื่องมือและแอปพลิเคชันการเรียนรู้ทางดิจิทัลต่าง ๆ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำ
- 4) สนับสนุนให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนประจำวัน และในกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โครงการพิเศษ หรือการเรียนรู้นอกห้องเรียน
- 5) ส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ และตอบสนองการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
- 6) มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้มีการวางแผนร่วมกับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ดำเนินการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาครูและบุคลากรทั้งด้านหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยกระดับการนำสื่อเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน และมีการนิเทศติดตามโดย

คณะกรรมการนิเทศของเขตพื้นที่เป็นประจำทุกภาคเรียน จึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิชัย วงษ์ศรีญา (2566) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อาคม ยุพานิชย์ และ สุรางคนา มัณยานน (2565) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร (รุจีชัย ภู่อสาร และจันทราณี สงวนนาม, 2545 : 56) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกล้าคิดกล้าทำ เป็นนักประสานงานที่ดี คิดกว้าง มองไกล เป็นผู้นำในด้านการวิเคราะห์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการบริหารจัดการศึกษาโดยมุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 46) ในขณะที่ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน การวางแผนและจัดการเรียนรู้ จัดทำสื่อ จัดการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และจัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 51-52) จึงส่งผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความแตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศินาถิณี สารักษ์ (2565) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการ

พัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยองเขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน ปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิชัย วงษ์ศรีญา (2566) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสภาพปัจจุบัน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีมุมมองต่อการบริหารงานวิชาการไม่เหมือนกัน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารการศึกษา สามารถนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ส่วนครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรียังขาดความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของการจัดการศึกษาจึงมองว่าบางขั้นตอนบางกิจกรรมมีความซับซ้อนในการปฏิบัติงาน เกิดปัญหาที่ยุ่งยาก ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงทำให้ความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิภา ศิลปะโชติ (2565) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในโรงเรียนขนาดเล็กผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ใน

การทำงานมากสามารถรับรู้และเข้าใจการดำเนินงานวิชาการโดยเฉพาะการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างละเอียดลึกซึ้งมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานไม่มากนักซึ่งอาจมองเห็นขั้นตอนการบริหารงานวิชาการไม่ครบถ้วนไม่ครอบคลุมงานที่ปฏิบัติ ส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิภา ศิลปะโชติ (2565) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิชัย วงษ์ศรีญา (2566) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสภาพปัจจุบัน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มี 6 ด้าน 35 แนวทาง ดังนี้

3.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จำนวน 8 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้เชิงรุกที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมมือกับเครือข่ายพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักเรียน และนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัตถกรณ์ กองนาคว (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคกาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึกให้ครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ฝึกฝนพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ทั้งกิจกรรม กระบวนการเรียนการสอน สื่อ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้ ที่ทันสมัย นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้

ที่หลากหลาย โดยใช้กระบวนการ (PLC) เข้ามาประยุกต์ใช้ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้การปฏิบัติจริง ผู้เรียนได้ลงมือทำ

3.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 5 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น และเอกสารประกอบหลักสูตร ให้สอดคล้องตามเนื้อหาหรือรูปแบบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เมืองค์ประกอบครบถ้วน กำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ประเมินผลและรายงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวนสารเกี่ยวกับหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรายุ โภ (2567) ได้วิจัยเรื่อง นโยบายการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของโรงเรียน พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของนักเรียน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย มีการประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัดถรณ์ กอนาคู (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนประชุมวางแผนเพื่อจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงฯ ประสานความร่วมมือจากชุมชน วัด คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบร่างโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา ประเมินหลักสูตรในปีที่ผ่านมาเพื่อทำการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ชุมชน สังคม ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้จริง โดยมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา

3.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน จำนวน 4 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ กำหนดระเบียบ แนวทางดำเนินการ เครื่องมือ แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในงานวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างครบถ้วน มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน อย่างครบถ้วนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ผู้บริหารและฝ่ายวิชาการกำกับ ติดตาม ให้ครูใช้วิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และเกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม จัดให้มีการวัดผลและประเมินผลสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีการวางแผนการวัด การติดตามตรวจสอบ การบันทึกพฤติกรรม และประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสุตรา หารวงษา (2566) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กด้านการวัดผลและประเมินผลนั้น สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลอย่างครบถ้วน รอบด้านโดยใช้วิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การวัดที่เหมาะสม ซึ่งในการวัดและประเมินที่ครอบคลุมรอบด้านนั้น ย่อมต้องใช้เครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิชัย วงษ์ศรีญา (2566) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กด้านการวัดผลและประเมินผล การเรียน และงานทะเบียนนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เครื่องมือวิธีการ หลักเกณฑ์การวัดผล ประเมินผล และแนวปฏิบัติวัดผลและประเมินผล การเรียนและงานทะเบียนนักเรียนอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน รวบรวมผลงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัยในชั้นเรียนร่วมกับเครือข่ายพัฒนาการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ

3.5 ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 7 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการนิเทศภายในโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูทุกคน ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ พัฒนาหรือจัดหาเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายในที่เหมาะสมโดยอาจบูรณาการเครื่องมือการนิเทศของตนสังกัดมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา นิเทศตามปฏิทินที่กำหนดอย่างจริงจัง สม่ำเสมอ รายงานผลการนิเทศให้ครูทราบ โดยผู้บริหารกำกับ ดูแล และติดตามการนิเทศและให้ความสำคัญกับการพัฒนาตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากคณะกรรมการนิเทศ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ เช่น

กล่าวชื่นชม ให้เกียรติบัตร รางวัล หรือจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศินามณี สารักษ์ (2565) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการนิเทศการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารควรมีการนิเทศต่อเนื่องและเป็นระบบ จัดให้มีการนำผลการนิเทศมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยที่ผู้บริหารและครูควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสุตรา ทารวงษา (2566) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ การวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ โดยผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้ การนิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการรายงานผลการนิเทศให้แก่ครูทราบทันที มีการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การนิเทศภายในที่เหมาะสมผู้บริหารมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษาในทุกขั้นตอน ผู้บริหารติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูตามข้อเสนอแนะ

3.6 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 6 แนวทางสรุปได้ดังนี้ จัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่จำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรทัศน์ โปรแกรม และซอฟต์แวร์ และโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ ระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พัฒนาครูในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เครื่องมือและแอปพลิเคชันการเรียนรู้ทางดิจิทัลต่าง ๆ สนับสนุนให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน และกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศินามณี สารักษ์ (2565) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 พบว่า ควรจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุดและห้องปฏิบัติการต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับศุภสุตรา ทารวงษา (2566) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการ

บริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า แนวทางด้านพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แก่ จัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้บริการ จัดระบบสารสนเทศด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมและสนับสนุน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยมีแนวทางในการแก้ปัญหาด้านงบประมาณ โดยจัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นประจำทุกปี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

โดยการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน 35 แนวทาง ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 8 แนวทาง ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5 แนวทาง ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4 แนวทาง ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 แนวทาง ด้านการนิเทศการศึกษา 7 แนวทาง และ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6 แนวทาง **ข้อเสนอแนะ**

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1.1 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรมีการแจ้งผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการนิเทศเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรกำกับดูแล และติดตามการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทุกชั้นตอน และควรมีการนำผลการนิเทศไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง 1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้

ความสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณาจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสม ตรงกับความสามารถและความถนัด ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมและสนับสนุนครูด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม 1.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดสรรงบประมาณด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับครูและนักเรียนอย่างเหมาะสมเพียงพอ และมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายตามสภาพบริบทของสถานศึกษา 1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการรวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อของผู้เรียน และจัดระบบการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการทำวิจัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา 1.5 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการให้มีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ และวางแผนสำหรับการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำระบบสารสนเทศการวัดผล ประเมินผล เพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การวัดผลเหมาะสมสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด 1.6 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดแนวทางการบูรณาการเนื้อหา สาระ รายวิชา ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเชื่อมโยง สัมพันธ์ และมีความหมายกับผู้เรียน ไว้อย่างชัดเจน มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของผู้เรียนกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 ควรมีศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การบริหารงานในสถานศึกษาที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิรายุ โภ. (2567). นโยบายการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยพายัพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). (พิมพ์ครั้งที่ 10). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีตถกรณ์ กองนาคู. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุจีย์ ภูสาระ และ จันทรานี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- วรรณภา ศิลปะโชติ. (2565). การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศศินามณี สารักษ์. (2565). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภสุตรา ทารวงษา. (2566). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิชัย วงษ์ศรีญา. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.